

Noortel särtsakas
uus juhatus

Loe lk 6

Sotsiaalminister
Helmen Küti

salanipid

Loe lk 4

Loe lk 3

Sotsiaaldemokraat

www.sotsdem.ee • juuni 2014

Uus valitsus tõstab sotside juhtimisel lapsetoetust

Enne ei saa sündida kolmandat last, kui ei ole esimest ja teist. Statistika näitab, et kõige rohkem on meil ikkagi kahelapselisi peresid. Kolme- ja enamalapselisi on kuskil 12% ja see on väike arv Eesti jaoks.

Us valitsus hakkab alates 2015. aastast maksma pere esimesele ja teisele lapsele iga kuu **45 euro** suurust toetust ning kolmandale ja enamale lapsele **100 euro suurust toetust**. Samal ajal suurenevad vajaduspõhised peretoetused ligi viis korda, kerkides 45 euroni kuus. „Sotsiaaldemokraadid on lastetoetuste tõusu eest pikalt võidelnud. Ütlesime selgelt välja, et valitsusse läheme vaid juhul, kui lastetoetused suurenevad. Täna võib öelda, et riigikogu kinnitab juba lähi-

ajal seaduse, mis parandab kümnete tuhandete Eesti perekondade ja seal sirguvate laste heaolu ning kasvatab märkimisväärselt pere kindlustunnet,“ ütles riigikogu sotsiaaldemokraatide fraktsiooni esimees Karel Rüütli.

Rüütli kinnitusele on seadustamist ootavad ettepanekud äärmiselt suure ühiskondliku mõjuga, mis võimaldavad oluliselt leevendada laste vaesust ja aitavad kaasa sellele, et Eesti peredesse sünniks rohkem lapsi. ●

LAPSE-
TOETUS
TÕUSEB

Sven Mikser
SDE esimees, kaitseminister

Valimised on läbi. Algab kampaania!

Euroopa Parlamendi valimistel Sotsiaaldemokraatlike erakonnale antud 44 550 häält viib julgelt Brüsselisse meie esinumbriks olnud poliitkorüfee Marju Lauristini. Miks aga kõik inimesed, kes muidu sotsiaaldemokraate toetavad, valima ei tule, on küsimus, millele peame enne järgmisel aastal toimuvaid riigikogu valimisi vastuse leidma.

Sotsiaaldemokraatidel läks mõneti nagu Oskar Lutsu "Kevades": kui sotsid märtsis valitsuskõnelustel ministriportfelide jagamiseni jõudsid, olid europarlamenti kandidaadid erakonna sisevalimistele juba esitatud. Erakonna esimehena ja ministri-na loobusin kandideerimisest, teised vastsed ministrid pidid jääma nimekirja ning vastama alatasa korduval küsimusele: kas nad tõesti kavatsevad värske ministritooli juba enne saja päeva möödumist eurosaadiku ameti vastu vahetada.

Meie ministrite mõnetuhandisi häälte tulemisi ei ole muidugi põhjust hābeneda, kui vaadata kasvõi reformierakondlastest rahandus- ja kultuuriministrite hoopis tagasihoidlikumaid resultate. 26 868 häält kogunud Marju Lauristinile vāärilise tagalatoetuse pakkumiseks jäid aga teise-kolmanda numbri tulemusel tagasihoidlikuks.

Esmakordselt Eesti lāhijajalootas tōotas "pardijahi" sündroom sel korral ka Keskerakonna puhul. Isegi nende pūisivalija eelistas Savisaarele kandidaate, kes tegid kampaaniat sooviga tōepoollest europarlamenti minna. Et nii Yana Toom kui Mihail Stalnuhhin suutsid edestada nimekirjas neist kõrgemal asunud Jūri Ratast, oli muidugi selge indikatsioon sellest, kuhu on liikumas Keskerakonna toetusbaasi raskuskese. Lihtne ja absoluutne poliitiline tōde on aga see, et sinna, kuhu liiguvad valijad, peab ūsna pea suunduma ka erakonna eliit ja poliitika. See tōsiasi sunnib Keskerakonna lāhijaja arenguid ja nende riigikogu valimiste kampaaniat huviga jālgima.

Reformierakondlaste silmapaistvas valimistulemus on ka ūks tōsisem ohukoht. Politoloogide hinnangul on eurovalimiste puhul tegu eelkōige persoonivalimistega ning seega on Andrus Ansipi ja Kaja Kallase hāaleelkōige ūksnes Ansipi ja Kallase hāaleel. Ūlejāānud kūmnest kandidaadist kūundis neljakohalise hāalesaagini ainult vālisminister Urmas Paet.

Euroopa Komisjoni volinikuks pūrgiv Ansip riigikogu valimistel ilmselt enam ei kandideeri, europarlamenti siirduvad Kallas ja Paet teevad seda paremal juhul peibutuspidatena. Selle tūhimiku tāitmine, mis jāāb järele suurest kolmikust, kes kogusid peaaegu 95% kōigist eurovalimistel Reformierakonnale antud hāālest, on noorele peaministriile ja erakonna kampaaniameistritele keeruline pāhkel.

IRL tegi ka nendel valimistel kōige kallima reklaamikampaania, mis oli SDE omast kindlasti kordades kulukam. Kordades paremat valimistulemust see IRL-le aga ei toonud. Meie panustasime tānavakampaaniasse, kohtusime selle kāigus ūle Eesti kokku 115 000 inimesega ja need kontaktid on kindlasti vāārtuslikumad kui mistahes reklaami mōju. Vahetult inimestega suhtlemisele pūhendume kindlasti ka eelseisvas kampaanias, sest ūkski klipp ega buklet ei asenda poliitikute ja valijate silmast-silma kohtumisi ning vestlusi.

Riigikogu valimistel on sotsiaaldemokraatidel hoopis teine olukord. Meie ministrite kandideerimist ei pane valijad pahaks, vaid vastupidi: oma tōōga hāsti hakkama saanud poliitikutel on pōhjust loota suuremat toetusele.

Teeme oma jārelused Euroopa Parlamendi valimiste tulemustest ja kampaaniast, nagu ka teised valimisteks valmistuvad erakonnad. Aga pikaks ajaks mōtisklema ei saa jāāda. Riigikogu valimised on 1. mārtsil 2015.

Kiirlaenu epideemiast priiks!

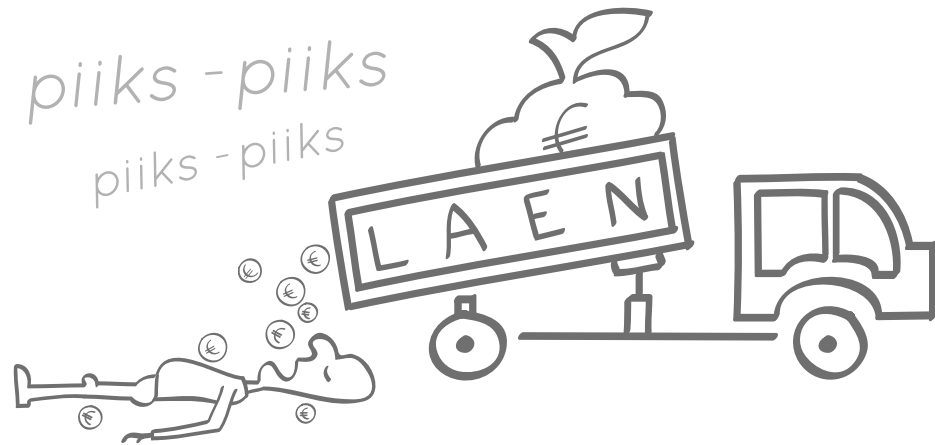
Andres Anvelt
Justiitsminister

“Vōidab see, kellel on surres kōige rohkem asju,” paljud mēletavad seda reklaamlause, mis kutsus ūles vāhem tarbima, samas osutas mōtlemapanevalt asjaolule, et elame tarbimisūhiskonnas. Niisama tavapārane kui tarbimine meie elus, on ka laenude vōtmine. Kiirlaenu vōtmise tōttu elab Eestis ligikaudu 35 000 inimest vōlgades. Mōeldakse vālja erinevaid skeme vōlgade likvideerimiseks. Ūusi kiirlaene vōetakse selleks, et tasuda vanu; arveid laenu vōtmiseks ja vōlausaldaajate eest peitmiseks avatakse laste nimel; palka vōetakse vastu ūmbrikes. Paljud inimesed pagevad Eestist, otsides vōlgade eest varjualust vōi vōimalust teenida raha nende tagasimaksmiseks.

Laenu vōtmine on muutumas Eestis materialistlikuks epideemiaks ja kui riik ei hakka vaksineerima, siis on tagajārkjeks ravi-matu hāigus. Nakatanuid on umbes 10 protsenti meie inimestest.

Laenamise tegelikku kohta vōiks ūelda „Vōlgadesse sureb see, kellel on elus liiga palju laene”.

Koalitsiooni minnes vōtsime kiirlaenu teema ūheks prioriteediks, ka tānane part-

ner on valmis sellega tegelema, kuigi meie aktiivne vōitlus selle pikalt kestnud haigus-sega algas juba ammu opositsiooni ajal.

Kuidas ravida?

Esiteks tuleb seada piirid liigkasuvōtjatele, kehtestades krediidi kulukusele ūlempiiri. Krediidi kulukuse mēār ei ole intress. Krediidi kulukuse mēār nāitab protsentuaalselt, kui suur kulu tuleneb antud laenust aastas (intress, laenulepingu sōlmimise tasu, muud vōimalikud tasud). Ūlempiiri seadmisel vōetakse aluseks Eesti Panga avaldatud keskmist krediidi kulukuse mēāra. Soomes on alates eelmisest aastast krediidi kulukuse mēāraks kehtestatud 51%, see on pidurdanud vāikelaenu vōtmist ja vāhendanud tarbijakrediidi pakkujate arvu. Lātis on mēāraks 100%. Arvestades lāhinaabreid vōiks meil krediidikulukuse mēār olla vahemikus 70 kuni 100%. Tāna, reguleerimata olukorras, kōigub kiirlaenu pakkujate krediidi kulukuse mēār 200%-st kuni ūrtu-tu 20 000%-ni!

Teine oluline ravim laenamishaiguse ravimiseks on vahekohtute ōiguste keelamine kiirlaenukriiside lahendamisel. Vahekohtute langetatud otsused vōivad toetada pigem haiguse tekitajat kui patsienti. Ūhe vōimalusena tuleb kaaluda tarbijavajaduste lahendamise vōimaldamist teatud vaheko-

tutele (mis tegutsevad seaduse alusel) ning tāiendavalt reguleerida alaliselt tegutsevate vahekohtute tegevust.

Samuti tuleb kiirlaenu vōtmisel jālgi-da kōiki kulused, et ei tekiks olukord, kus madal intressinōue on peidetud vōla sisse-nōude suure kulu taha. See tāhendab, et vālja tuleb opereerida olukord, kus meeldetu-luskirja eest kūsitakse kuni 100 eurot.

Lisaks justiitsministeeriumile on arstikitli selga tōmmanud ka majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, kus minister on lubanud kinni ōmmelda reklaamikana-lid. Tuleb lōpetada olukord, kus kiirlaenu-toodet kujutatakse pesupulbri vōi jāātise taolise lihtsa tarbeesemena, mis teeb mee-le rōõmaks ja puhastab kōik plekid pilvi-sest tarbimistaevast.

Seaduste kehtestamisest ūksi ei piisa

Peale operatsiooni vōi ravi tuleb patsienti hoolikalt jālgi-da, et haigus ikka paraneb. Siin saame loota rahandusministeeriumi tegevuse peale, kes Finantsinspektsiooni kui tubli meditsiiniōe vālja koolitab ning kelle rolliks jāāb tōhusa ja operatiivse järelevalve korraldamine krediidiastutuste tegevuse ūle, et haigus tagasi ei tuleks.

Ja lōpuks kui patsient tundub terve, tuleb teda ikkagi enne haiguslehe lōpetamist hoolikalt ūle vaadata. ●

Igal inimesel on õigus perekonnaõnnele!

Neeme Suur
Riigikogu õiguskomisjoni esimees

Riigikogu menetlusse on jõudnud kooseluseaduse eelnōu. Nagu vōis aimata, on see avalikkuses palju tāhelepanu pālvinud. Kāesolevas artiklis pūāan anda ūlevaate sellest, mida kavandav kooseluseadus puudutab ja mida mitte.

Kooseluseaduse eelnōu annab vōimaluse kooselu seaduslikuks registreerimiseks inimestele, kes abielluda ei taha vōi ei saa. Kaks inimest saaksid sōlmida notari juures kooselulepingu, mis kantakse registrisse.

Lepinguline kooselu ei oleks abielu ja ei oleks ka selle tāielik asendaja. Lepinguline kooselu pakus lahendusi ja kaitset pōhiliste muredes osas, mis elukaaslasti tavaliselt kimbutavad.

Seni on mitteabieluline kooselu ōiguslikult reguleerimata. Kui keegi nūid ūtleb, et inimestel on ju vōimalus sōlmida seltsin-

Kooseluseaduse eelnōu annab vōimaluse kooselu seaduslikuks registreerimiseks inimestele, kes abielluda ei taha vōi ei saa.

tamine, ūhise vara soetamine ja kasutamine, vastastikune ūlalpidamiskohustus nii kooselu ajal kui ka pārast seda, vastastikune vastutus ja solidaarsus, elukaaslaste lapse lapsendamise vōimalus, pārimisōigus, kooselu lōppemine ja lōpetamine jms.

Kooseluleping sōlmitakse notari juures kahe isiku vahel, kes on tāisealised ja teo-

Karel Rūitli
SDE fraktsiooni esimees

Meie valitsusk koalitsiooni minek andis uue hingamise ka sotsiaaldemokraatide fraktsioonile Toompeal. Riigikogu meeskond tāienes kevade hakul viie uue saadikuga ning mitme komisjoni etteotsa valiti sotsiaaldemokraadid

Uued pardakaaslased

Fraktsiooni vārskete liikmete seas annavad selgelt tooni naised, mis-tōttu oleme nūid koosseisu soolise tasakaalu jārgi parlamendis kōige eesrindlikum saadikurūhm. Ida-Virumaa asjadega on lābi ja lōhki kur-sis **Etti Kagarov**, kes on pikalt tōotanud omavalitsusjuhina. Etti on tōeline kohaliku elu edendaja, kelle arvukate projektide hulka kuulub ka

Kukruse polaarmōisa ūlesehitamine.

Kui Ettist sai sotsiaalkomisjoni liige, siis **Maimu Berg** ja **Barbi Piltve** kuuluvad riigikogu vāliskomisjoni. Maimu on avalikkusele tuntud eeskātt kirjaniku, tōlkija ja kriitikuna ning Barbi ajakirjaniku ja ajakirjan-dusōppejōuna. Mōlemad on teinud varem poliitikutōōd Tallinna linnavolikogus.

Fraktsiooni uuenenud ridadesse kuulub ka Pärnus elav endine edukas sōudesportlane ja praegune treener **Tatjana Jaanson**, kelle abikaasa Jūri Jaanson on samuti riigikogu liige. Terava ūtemise ning nii ministri- kui ka pikaagee saadikukogemusega **Tiit Tammsaar** on pausi jārel taas Toompeal. Tiit on suurenadanud meie fraktsioonis kirklike jahimeeste ja kaitse-liitlaste osakaalu.

Sotsiaaldemokraadid haarasid ohjad

Kes siis veel, kui mitte **Eiki Nestor** sobib kōige paremini tāitma tāhtsuselt teist ametikohta Eesti Vabariigis? Eiki on esimene taasiseseisvunud Eesti

sotsiaaldemokraadist riigikogu esi-mees.

Keskkonnakomisjoni asus juhtima **Rainer Vakra** ja rahanduskomisjoni **Rannar Vassiljev**. Sotsiaalkomisjoni juhiks valitud **Heljo Pikhofil** tuli pikka kuu jooksul nāha rānka vaeva, et leida nn apteegivaidlusele ōiguslikult pādev lahendus, kus ei kannataks ravimeid vajavad inimesed.

Suur tōōpōld seisab samuti ees Neeme Suurel, kes vōttis enda kanda ōiguskomisjoni vedamise. **Kalvi Kōva** jāt看k maaelukomisjoni juhina ja **Marianne Mikko** Euroopa Liidu asjade komisjoni aseesimehena.

Rein Randverist sai omakorda korruptsioonivastase erikomisjoni aseesimees. Sotsiaaldemokraatide fraktsiooni aseesimeeste kohustused on **Indrek Saare** ja **Kalev Kotkase** ōlgadel.

Sotsiaaldemokraatide valitsusse kuulumine on andnud kogu erakonnale positiivse tōuke, aga ennekōike tāhendab see suurt vastutust, keerulisi vāljakutsesid ja uusi katsumusi. Ka arusaama, et ūhe aastaga ei ole vōimalik kōike soovitud ellu viia.

Erakonna liikmeteni on juba jõudnud fraktsiooni elektrooniline kuukiri, mis annab ūlevaate meie peamis-test tegevustest ja seisukohtadest. Loodan, et uus vāljaanne aitab meie inimestel paremini mōista riigikogus ja valitsuses toimuvat. Suve jooksul

Sotsiaaldemokraatide valitsusse kuulumine on andnud kogu erakonnale positiivse tōuke

aktiviseerime volikogu komisjonid, et need saaksid sūgisel tāie hooga tōōle hakata.

Selged sihid

Valitsusvastutuse kandmisel annab meile jōudu sotsiaaldemokraatide ja Reformierakonna koalitsioonileping, mille kōige ambitsioonikamad lubadused on suunatud laste ja pe-rede heaolu parandamisele. Aprilli lōpus kinnitas valitsus eelarvestra-teegia aastateks 2015–2018, mille prioriteediks on laste vaesuse vā-

hendamine. Nii lastetoetuste tuntava tōusu kui ka tasuta koolilōuna laiendamise gūmnasiumiōpilastele vōitlesid vālja sotsiaaldemokraadid.

Haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski tōotab praegu vālja sūsteemi, mis vōimaldab juba lāhi-tulevikus parandada oluliselt huvihariduse kättesaa-davust.

Riigikogus jāt看kuvad aru-telud sotside demokraatiapaketi ūle. Ūha enam kōne-ainet pakub idee lubada kohalike volikogusid valima ka 16–17- aastased.

Uue koalitsiooni ūheks tōsisemaks vāljakutseteks on majanduse elavdamine, samuti kohalike omavalitsuste toetamine ning maaelu arengule kaasaaitamine. Ōige pea stardivad riigikogus ka teravad maksupoliitilised diskussioonid.

Head erakonnakaaslased, tahan teid tānada, et olete pannud aluse tu-gevale erakonnale, kes ei karda valitsemisvastutust. Ehitame ūhiselt hoolivamat riiki! ●

95 aastat Asutavast Kogust – radikaalne maareform ja demokraatlik põhiseadus

2 osa

1919. aasta aprillis tööd alustanud Eesti Asutav Kogu võttis sotsiaaldemokraatide eestvedamisel vastu radikaalse maareformiseaduse ja koostas toonases maailmas väga demokraatliku põhiseaduse projekti.

Vabadussõja päevil soovis suurem osa rahvast sotsiaalse ebavõrduuse likvideerimist, sest valdav osa maast kuulus 6000–7000 baltisaksa mõisnikule, samas kui 2/3 elanikkonnast oli täiesti ilma maata. 1919. aasta aprillis hakati Asutavas Kogus maa ümberjaotamist arutama. Ehkki kõik erakonnad olid veendunud maareformi vajalikkuses, vallandusid teravad vaidlused selle teostamise üle. Vasakpoolsed tahtsid kiiret ja radikaalset reformi, nõudes et riik võtaks mõisnikele kompensatsiooni maks-mata kogu maa enda kätte ning riiklikust maafondist jagatakse maad kõigile soovitajatele põlisrendile andes.

Parempoolsed olid kategooriliselt talumaade riigistamise vastu ja nõudsid reformi järk-järgulist teostamist pikema aja jooksul, äravõetud maade hüvitamist omanikele ning riigistatud maade müümist soovijatele isiklikuks omandiks. Lõpuks jäid peale vasakpoolsete ideed, kuigi nad ei suutnud enda soove täies ulatuses läbi suruda.

10. oktoobril võeti Asutavas Kogus vastu Ida-Euroopa riikide kõige radikaalsem maaseadus, mille poolt hääletas aga vaid 63 parlamendi lii-

Asutav Kogu kiitis komisjoni loodud põhiseaduse heaks 15. juunil 1920. aastal ning see jõustus sama aasta 21. detsembril.

get 120-st. Vastuhääletajateks olid baltisakslased, enamik Maarahva Liidu liikmetest, kes olid seaduse vastu, aga lahkusid hääletuse ajaks saalist. Maareformiga võõrandas riik kõik Eesti Vabariigi alal olevad mõisad ja muud suuromanduses maad, kokku 2,3 miljonit hektarit (s.o 96,6% suuromandist). Koos maaga võõrandati reeglina ka põllumajandusinventar.

Kuni selle ajani moodustas suuromand Eesti Vabariigi maafondist 58% ning eesti väiketalupeogadele kuuluv väikeomand ülejäänud 42%. Maa eest tasu maksmine jäeti maa-seaduses lahtiseks ning see kavatseti kindlaks määrata vastava eriseadusega. Elusinventari eest tuli tasuda 1914. aasta turuhindade järgi, eluta inventari eest aga soetamisasta hindade järgi.

Asutava Kogu liikmed Estonia teatri rõdul 1919 aastal. Sotsiaaldemokraatliku maailmavaatega esindajad olid eestlaste esimeses parlamendis ülekaalus.

Võõrandatud mõisamaad tükelda-ti taludeks, keskmise suurusega 16,4 hektarit, mis algselt renditi rahvale välja põlise kasutamise õigusega, hiljem muudeti aga päristaludeks.

1925. aastaks oli juba 70% maast välja jagatud ja loodud 41 000 uut talukohta. Maareformi tulemusel asend-mist palgatööjõul baseeruv suurmaapidamine väikemaapidamisega, ka-dusid teravad sotsiaalsed ja rahvuslikud vastuolud, vähenes maata pal-gatööliste osakaal rahvastikus ning tekkis ulatuslik riigitruu väikeoma-nike kiht.

Maareformi läbiviimisel oli väga motiveeriv mõju toona Vabadussõja riinnetl võidelnud meestele. Nüüd sõ-diti oma maa, mitte mõisnike maa eest.

Asutava Kogu peamine ülesanne oli aga koostada Eesti Vabariigile põhiseadus. 1920. aastal kehtima hakanud põhiseadus andis parla-mendile suure võimutäie, nägi et-te riigipea puudumist ning rahva suurt osalemisvõimalust poliitilistes protsessides.

Presidendi küsimus oli viimase hetkeni konfliktide allikas. Parempoolsed erakonnad asetasid juba loo-tusi Asutava Kogu laialiminemisele ning uue Riigikogu koosseisu kokku tulemisele, aga seda siiski ei juhtu-nud. Lõpuks üritas presidendi ideed taas päevakorda tõsta veel kristlik rahvaerakondlane Jaan Lattik, kes enda sõnul tuletas Asutavale Kogule meelde Muinas-Eesti tavasid, kus va-lituse vanematele usaldati tähtsate küsimuste lahendamine. Seegi retoor-rika ei andnud mingit tulemust. Küll aga meeldis saadikutele Nikolai Kan-ni idee kasutada traditsioonilise pe-a-ministri nimetuse asemel terminit „riigivanem“.

Asutav Kogu kiitis komisjoni loo-dud põhiseaduse heaks 15. juunil 1920. aastal ning see jõustus sama aasta 21. detsembril. Põhiseaduse sissejuhatuses deklareeriti, et „Eesti on iseseisev, rippumatu vabariik, kus

riigivõim on rahva käes“, loetleti üles riigi koosseisu kuuluvad alad ja ula-tuslikud demokraatlikud kodaniku-õigused. Erinevate sotsiaalsete kihti-de huvide rahuldamiseks garanteer-is riik ühelt poolt võõrandamatu õi-guse eraomandile, teisalt aga kind-lustas streigivabaduse. Lisaks tagati suurematele vähemusrühvuste rüh-madele emakeelne haridus ning ema-keele kasutamise õigus ametiasutus-tes.

Seadusandlikku võimu teostas ühekojaline sajaliikmeline parla-ment, mis sai pärast mõningasi vaid-lusi nimeks Riigikogu (kaaluti ka ni-mesid Riigikoda, Maakoda, Riigivoli-kogu jt). Selle korraldes valimised pidid toimuma iga kolme aasta ta-gant.

Täidesaatvat võimu teostav Vaba-riigi Valitsus oli parlamendist suures-ti sõltuv: Riigikogu nimetas selle ametisse ning see kandis viimase ees vastutust. Juhul kui parlament aval-das valitsusele umbusaldust, pidi see tagasi astuma. Valitsus koosnes ni-nistritest ja riigivanemast, viimase õigused olid valitsusjuhi omadest vei-di laiemad, täites ka mõnda riigipea funktsiooni.

Põhiseadus andis rahvale võimu teostamiseks neli mehhanismi. Kõi-ge tavapärasem neist oli valimisõi-gus: võimalus otsustada parlamendi koosseisu üle korralistel valimistel. Teiseks kuulus rahvale õigus teosta-da vahetus kontrolli parlamendi tege-vuse üle ja selle koosseisu erakorrali-ste valimiste ajal ümber kujundada. Kolmandaks oli võimalus teha rah-vaalgatuse käigus ettepanekuid ole-masolevate seaduste muutmiseks või tühistamiseks. Neljandaks võisid vähemalt 10 000 hääleõiguslikku ko-danikku taotleda mõne seaduseelnõu või muu küsimuse panekut rahvahää-lelusele, mille otsus pidi olema par-lamendi jaoks siduv. ●

Jaak Juske

Helmen Kütt: on vinge olla sotsiaalminister, kelle ajal lastetoetused tõusevad

Seadusloome protsess on oma olemuselt aeglane. Analüüsid, arutelud, siis eelnõu ettevalmistused, siis uuesti analüüsid, siis riigikogu sotsiaalkomisjon, kus on ääretult palju küsimusi, siis valitsuskabinet, siis riigikogu suur saal – see kõik võtab oma aja. „Ma olen siis teinekord kärsitu, ma tahaksin kiiremini toimetada,“ räägib Helmen Kütt. Tutvume värske sotsiaalministriga pikemalt.

Saate olla ametis 44 nädalat, millisel olete oma prioriteedid seadnud?

HK: Sven Mikser on öelnud, et iga va-litsus on parem, kui seal on sotsiaal-demokraadid.

11 kuud on lühike aeg. Koalitsioo-nilepingu sõlmimisel oli meie jaoks tähtis igakuine lastetoetus. Kui 2004. aasta oli keskmine pension 143 ja las-tetoetus 19 eurot, siis 2014. aastal on keskmine pension 353 ja lastetoetus ikka 19 eurot. Nüüd tõuseb see 2015. Aastast igal juhul. Lastetoetus saab ole-ma 45 eurot esimesele ja teisele lapa-sele ning alates kolmandast ja enam lapsest saab see olema sada eurot. Las-tetoetuste tõus ei tähenda, et oleme jõudnud eesmärgini, seda on vajalik veel tõsta, kuid selleks tõusuks on olu-line ka majanduskasv kogu riigis.

Kui täna saab kolme lapsega pere toetust 1381 eurot, siis uuel aastal hakkab see sama pere saama 2280 eu-dat. Seni taotles seda vaid 10–12% õi-gustatud saajatest. Küllap nüüd taotle-jate hulk tõuseb, kui summa ühelapse-lisele perele on 45 lisaeurot ja kahe-

luse loomist ka gümnaasiumi osas, sest see võib olla nii mõnelegi lapsele ainuke soe toidukord päevas.

Oluliseks pean tegelikult veel laste-aiakohtade programmi ja lapsehoiu teenuse võimalust. Need eelnõud on kindlalt tulemas.

Eraldi on mul plaanid omastehool-olla üks lahendus. Hindan kõrgelt, kus see on tekkinud, aga väiksemates koh-tades on seda veel vähe. Käsitöö ja kin-gituste tootmise järgi vajadust nii pal-ju ei ole, küll aga sobib see hästi vaba aja sisustamiseks ja rehabilitatsioo-niks.

Vaja oleks aga lisaväärtust toota ja perele sissetulekut tuua. Hooldajatoe-tus ja puudetoetused ei kata täna min-geid tegelikke vajadusi, jällegi on meil kümme aastat olnud samad summad. Erivajadustega tööelised vajavad tun-duvalt rohkem abi ja tuge, et tööle pää-seda või välja pääseda, et sportigi te-ha ja mitte lihtsalt kodus istuda.

Kas riiklikus pensionisüsteemis toimub muudatus?

Sel aastal tõusis pension 5,8% ja esi-mest korda üle mitme aasta tõusis ka tulumaksuvaba alammäär pensionäri-del. See tagab pensionäridele selle, et pensionitoetus jääb neile kätte, mitte ei lähe maksuna maha. Tulumaksu alam-määr tõusis 354 euron ja keskmine pension on 353 eurot.

Ka järgmine aasta tuleb kindlasti pensioni tõusuga tõsta ka tulumaksu-vaba alammäära. Eesmärk oleks see tänaselt 354 eurolt tõsta 370 euron.

Räägime nüüd sinust endast ka. Sinu kohta kuuleb palju head – oled seda teadlikult püüelnud, kasutat salanip-pe või hommikuvõimlemist?

Reformi viib läbi Urmas Kruuse ja mi-na tegelen teenuste ja toetuste poole-ga. Tööle asudes algatasime läbirääki-mised uuesti. Töötukassa, ametiühin-gud, huvigruppide esindajad said kõik laua taha kutsutud.

Töövõimereform puudutab prakti-liselt sadat tuhandet inimest. Nendest osa täna juba töötavad ja nemad refor-mi ei vaja. Uue reformi võtmeküsimu-seks saab töökoht, sest need töövõime-pensioniga inimesed, kelle tervis vähegi lubab ja võimalus on ka tööle pääseda, soovivad enamuses kõik töö-le minna. Linnades see ilmselt hakkab

Sel aastal pension tõusis 5,8% ja esimest korda ei tõstetud tulu-maksuvaba alammäära.

ning enamalapselisele perele 90 eurot. Võimalik, et kuna sõitmine maakon-nast toetust taotlema maksab täna sa-ma palju kui toetus ise, siis jäeti see lihtsalt välja võtmata.

Tuleb ka tasuta gümnaasiumilõuna, mis rakendub 1. jaanuarist 2015. Pean etti oluliseks sooja koolitoidu võima-

Minister oma tööpostil.

paremini tööle. Väikestes külates ja äärealadel saab olema keeruline.

Me ei saa aga rahul olla ka sellega, et Eestis on võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega tööeliste ja töövõime-tute inimeste arv ligi kaks korda suu-rem. Tiina Kangro on seda teemat aja-kirjas Puutepunktid põhjalikult kajas-tanud.

Sotsiaalne ettevõtlus võib siinkohal olla üks lahendus. Hindan kõrgelt, kus see on tekkinud, aga väiksemates koh-tades on seda veel vähe. Käsitöö ja kin-gituste tootmise järgi vajadust nii pal-ju ei ole, küll aga sobib see hästi vaba aja sisustamiseks ja rehabilitatsioo-niks.

Vaja oleks aga lisaväärtust toota ja perele sissetulekut tuua. Hooldajatoe-tus ja puudetoetused ei kata täna min-geid tegelikke vajadusi, jällegi on meil kümme aastat olnud samad summad. Erivajadustega tööelised vajavad tun-duvalt rohkem abi ja tuge, et tööle pää-seda või välja pääseda, et sportigi te-ha ja mitte lihtsalt kodus istuda.

Sotsiaaltöötajana ma näen, et üle Eestis on niivõrd erinev suutlikkus neid teenuseid pakkuda. Võtmed on lõppkokkuvõttes nii tööandjate kui ka töötukassa käes. Reform õnnestub te-gelikult vaid siis, kui loome võimalu-seid, tänu millele inimesed tööle pää-sevad.

Räägime nüüd sinust endast ka. Sinu kohta kuuleb palju head – oled seda teadlikult püüelnud, kasutat salanip-pe või hommikuvõimlemist?

Ma tõesti teen joogat alates 1991. aas-tast, aga see ei ole sellel eesmärgil. Pi-gem hingerahu ning eneses tasakaalu leidmiseks. Aga seda oskust mul ei ole, et jätan töömured töö juurde ja tulen koju. Professionaalsel sotsiaaltöötajal peab see oskus olema, ilmselt on mul siin veel arenguruumi, sest mina ikka-gi muretsen kodus ka, isegi selles rol-lis, kus ma täna olen.

Pean ütlema, et mulle on alati meel-dinud inimestega töötada ja mulle ko-he meeldib suhelda. Raamatupidaja ma ilmselt olla ei saaks. Võin rääkida ja

minna inimeste hulka, kasvõi lavale ja ma ei jää hätta.

Teiseks ma olen üritanud käituda teistega alati väärikalt. Mulle pakkus sotsiaaltöötaja amet naudingut, kus ma iga päev sain kasvõi ühte inimest aidata. Olen öelnud, et sotsiaaltöö on maailma ilusaim töö. Täna ses rollis saan aru, et ma ei saa üksikujuhtumite-ga tegeleda, aga üritan hästi palju ik-kagi suhelda, kohtuda ja kindlasti olla kursis omavalitsuse sotsiaaltöötajate muredega, sest need inimesed teevad rasket ja tihti ka vähetasustatud tööd. Teevad seda tihti oma linnas või vallas üksi. Lähen nüüdki Eesti pimedate ühinguga kohtuma. Ma tahan kuulata neid muresid otse, mitte ametnike käest. Mitmed ametnikud on tulnud

Minu jaoks on Viljandi ideaalne ja ma ei mõtle sealt ära kolimisele kunagi.

minu kabinetti ja öelnud, et neile meel-dib, et minister valdab teemat ja on eri-alase haridusega. See annab kindlust, et teen õiget asja!

Läksingi 1996. aastal Tallinna üli-kooli sotsiaaltööd õppima, sest tund-sin, et kuigi südames tahan teha sot-siaaltööd, siis mõistusest ja ka kindlus-tundest, kas ikka teen õigesti ja pari-mal viisil, jäi puudu. Saadud magistri-kraad on andnud mulle teoreetilised teadmised ja süsteemse ülevaate, mi-da koos praktika ja elukogemusega saan kasutada. Valdkond on kohuta-valt suur, seega ma ei tee illusioone, et saan 11 kuuga maailma parandada. Aga alustada saan!

Kuidas läheb Viljandis? Minu jaoks on Viljandi ideaalne koht elamiseks ja ma ei mõtle sealt ära ko-limisele kunagi. Väikeses kohas räägi-takse rohkem asjast ja vähem tehakse poliitikat. Ka Viljandis on nüüd sot-siaaldemokraadid pärast pikka aega

valitsuskoalitsioonis, meil on volikogu esimees Randel Länts ja esimesed va-limiseelsed lubadusedki täidetud. Tä-na olen Viljandi volikogu sotsisaalko-misjoni liige ja olla kursis kodulinnas toimuvaga on oluline minu jaoks.

Miks jõudsid poliitikasse? Olen kohalikus poliitikas alates 1993. aastast. Siis valiti mind esmakordselt Viljandi linna volikogu liikmeks. Olen kandideerinud kõigil kohalikel valimis-tel, sest sotsiaalvaldkonnas töötades tahtsin hinnangut oma tööle. Et ma va-lijate usaldusel ja toel riigikogu liikmeks sain, on minu jaoks suur vastutus.

Minister olla – see ei ole minu jaoks kunagi eesmärk omaette olnud. Ma ei ole sellest unistanud ega isegi sellest mõelnud. Võim ja raha võivad inimese ära rikkuda, loodan et suudan mulle usaldatud võimu inimeste hüvanguks kasutada.

Kuidas vaba aega sisustad ja millele siis mõtled?

Mulle meeldib väga lugeda. Teater ja ki-no on need, mida ma naudin. Viljandis küll lammutati kino maha, aga siin Tal-linnas on mul kodu lähedal suisa kaks kino. Iga kuu üritan teatrietendusel, kontserdil või kinos kindlasti käia. Löö-gastust pakub abikaasaga jalgrattaga sõitmas käimine ja kahekesi käime ka naabermaades reisismas. Oleme abielus olnud 30 aastat ja lapsed on nüüd suu-red. Arvan, et inimestele, kes on sinu lähedal, tuleb kogu aeg õelda, et sa neist hoolid ja et nad on sulle tähtsad.

Mina usun, et mõte on materiaalne – see on joogalik põhimõte ja see töö-tab. Kui sul on mure ja sa ainult räägid ja kurdad, siis oled sa osa sellest mu-rest. Nii kui hakkad lahendust otsima, muutud ise ka osaks lahendusest. As-tud kasvõi ühe pisikesse sammu lahen-duse poole ja asjad hakkavad muutu-ma. Kui naeratad peeglile, naeratab peegel sulle vastu. Nii lihtne see ongi!

Tegelikult on mul ka lugejaile üks soov: unistage ja olge õnnelikud! Unis-tustel on üks hea omadus – need või-vad täituda! ●

Noored Sotsiaaldemokraadid valisid uue juhatuse

Karl Kirt, president

Õpin Tallinna ülikoolis riigiteadusi ja olen kaitseminister Sven Mikseri nõunik. Olen sündinud ja üles kasvanud Tõrvas. Minu ülesanne noorsotsides on olla organisatsiooni vedur ja esindusnägu. Noorsotsidega liitusin juba 2008. aasta lõpus ja erakonnaga 22. märtsil 2011. aastal.

Monika Maljukov, asepresident

Olen noorsotside asepresident ning minu põhiline tegevusvaldkond on välispoliitika ja -suhtlus. Olen ka SDE Haabersti osakonna juhatuses. Lisaks sellele töötan Eesti tööstus-ametühingute ühenduses organisatorina. Varem olin aastaid üliõpilaste esindaja Eestis ja Euroopas.

Maris Sild, peasekretär

Noorsotside peasekretärina on minu ülesanne organisatsiooni igapäevase töö juhtimine. Olen terve elu elanud Tallinnas. Õpin Tallinna ülikoolis riigiteadusi, kuulun Tallinna linnavalikokku ning olen ka tudengiesindaja. Erakonnas olen Kristiine osakonna eestvedaja ja kuulun ka selle juhatusse.

Kristjan Kirs, majandusvaldkonna juht

Olen Hiiuimaalt pärit noormees, kes õpib Tallinna ülikoolis riigiteadusi. Käesolevast kevadest olen noorsotside juhatuses majandusvaldkonna juht. Vabal ajal esindan tudengeid, kuulun riigiteaduste instituudi nõukogusse ja üliõpilaskonna volikogusse. Minu huvideks on kajakiga sõitmine, jalgpall, majandus ja riigikaitse.

Maarja-Liis Roone, haridusvaldkonna juht

Olen pärit Avinurmest. Õpin Tallinna ülikoolis pedagoogikat. Olen Noorte Sotsiaaldemokraatide haridusvaldkonna juht alates detsembrist, varem olin Ida-Virumaa klubi esimees. Lisaks sellele kuulun oma instituudi üliõpilasnõukokku ning olen üliõpilaskonna volikogu liige.

Sirli Pippar, liikmete valdkonna juht

Olen pärit Tõrvast, praegu töötan ning elan Tallinnas. Olen noorsotside Tõrva-Helme klubi liige ning juhatuses liikmete valdkonna juht. Olen lõpetanud turunduse eriala Tallinna majanduskoolis, kuulun Tõrva noortevolikogusse ning juhin Valgamaa noortekogu. Liikmete valdkonna juhina teen oma parima, et saada noorsotsid veelgi nähtavamaks.

Kadri-Ann Salumäe, valimisvaldkonna juht

Olen pärit Viljandist, hetkel elan Tallinnas. Õpin Tallinna tööstushariduskeskuses rätsepstilistik. Hiljuti osutusin valituks Noorte Sotsiaaldemokraatide juhatusse valimisvaldkonna juhi ametile. See on minu jaoks suur au, aga samas ka väljakutse. Enda eesmärkideks olen seadnud olla olemas igas olukorras, kus mind vajatakse ning samuti luua tugev kontakt meie noorte ja kandidaatidega.

Ann Vaida, arendusvaldkonna juht

Õpin Tallinna ülikooli kolmandal kursusel riigiteadusi ja olen pärit Keilast. Liitusin noorsotsidega, kuna leian, et Eestis on küll palju head, aga ka palju, mida paremaks muuta. Noorsotsides olen arendusvaldkonna juht, peamiselt korraldan erinevaid üritusi. ●

Noorsotside eesmärk on viia sotsid peaministrierakonnaks.

Karl Kirt
Noorsotside president

Nii nagu mõned kuud tagasi vahetus riigis valitsus, toimusid muutused ka noorsotside juhtide seas. 3. mail toimunud kongressil valiti meie organisatsioonile uus president, uued juhatuse liikmed ja volikogu juhid.

Noorsotside presidendina on mul väga hea meel selle üle, et meil on täna tugev meeskond, kes suudab kindlasti ellu saata suuri tegusid. Olen kindel, et just meie oleme need, kes kümne aasta pärast erinevatel elualadel Eesti elu juhivad ja kujundavad.

Tänase juhatuse nimel tahan tänada eelmist noorsotside juhatust, kelle juhtimisel tegime läbi aegade parima tulemuse kohaliku omavalitsuse volikogude valimistel. Täna on noorsotside seas väga palju tublisid omavalit-

Uus noorsotside juhatuse, pildilt puudu Sirli Pippar

suste volikogude liikmeid, kes juba juhivad oma linnas või vallas kodukoha elu.

Lisaks sellele oleme juba kümne aastat seisnud valimise langetamise eest. On hea tõdeda, et täna kaalutakse riigikogus väga tõsiselt selle vajaliku muudatuse sisseviimist. Praeguses vananevas ühiskonnas on see oluline

samm selle suunas, et poliitika kujundamisel arvestatakse üha rohkem ka noortega.

Noorsotse ootavad järgmised kuud ees tugev töö nii poliitikamaastikul kui ka organisatsioonisiselt. Meie peamine fookus saab olema haridus- ja majanduspoliitikal, mis noori kõige rohkem puudutavad.

Eelmise valitsuskoalitsiooni läbi viidud haridusreformi tagajärjel alles hakkavad tekkima ja juba hetkel on näha, et need pole läbinisti positiivsed.

Lisaks sellele on olulisel kohal ka noorte tööpuudusega võitlemine. Meie rahvusvaheline võrgustik annab võimaluse õppida teiste riikide kogemu-

sest ja häid praktikaid ka Eestisse tuua.

Ees on ootamas väga otsustavad riigikogu valimised, kust noorsotsid kindlasti kõrvale ei jää. Soovime kaasa rääkida programmi koostamises, panustada kampaaniasse ja ka loomulikult välja panna tublid noored kandidaadid. Oleme veendunud, et koostöös peitub edu võti ja väga hea valimistulemuse nimel peavad ühiselt koos töötama nii erakond kui ka sõsarorganisatsioonid. Edu valimistel tagab tugev nimekiri, milles on nii noori kui ka vanu, mehi kui ka naisi – nimekiri, kust iga valija leiab endale sobiva kandidaadi. Ainult niimoodi on meil võimalik tõusta 2015. aasta valimiste järel peaministrierakonnaks.

Noorsotside eesmärgiks on levitada sotsiaaldemokraatlikku maailmavaadet ja harida oma liikmeid. Meie jaoks on oluline, et meie seisukohtade kujundamisel oleks võimalik kaasa rääkida noortel üle terve Eesti. Seda loomulikult selleks, et sotsiaaldemokraatlik mõte leviks üle kogu Eesti ka noorte seas. ●

Europarlamenti 751 kohta jagatud – kas Euroopa Liit kaugeneb kodanikust?

Randel Länts
SDE välissekretär

Võib öelda, et Euroopa Parlamendi valimised mõeldisid suuremate üllatustena. Valdavalt prognoositi, et suuremateks poliitilisteks jõudeks pärast valimisi jäävad endiselt konservatiivid ja sotsiaaldemokraadid. Üldiselt arvati ka, et mõlemad jõud kaotavad kohti. Samuti leiti, et järgmised Euroopa-meelsed jõud – liberaalid ja rohelised – saavad uues parlamendis vähem kohti. Suhtelist edu ennustati äärmuslikele ja euroskeptilistele erakondadele vasak-parem skaala mõlemast otsast.

Ja kõik ju nii läkski.

Tulemused jagunesid seekord siis nii, et konservatiivid ja sotsiaaldemokraadid said 751 kohalises Euroopa Parlamendis pisut enam kui 400 kohta, täpsemalt:

- konservatiivid 214 kohta;
- sotsiaaldemokraadid 191 kohta;
- liberaalid 64 kohta;
- rohelised 52 kohta;
- vasak- ja parempoolsed ääred ning sõltumatud ja antud jaotuses defineerimata poliitilise vaatega saadikud kokku 230 kohta.

Ennustati ka, et valmisaktiivsus jääb madalaks

43% osalusmäär pole küll teab mis kurta, kuid kindlasti paneb kukalt kratsima 13% aktiivsus Slovakkias. Alla viiendiku jäi aktiivsus ka Tšehhis, sellest pisut kõrgem oli see Sloveenias ja Poolas.

Mida sellest järeldada? Saksamaa sotsiaaldemokraatide liider Sigmar Gabriel on öelnud, et Euroopa Liit on kodanikest kaugenenu. Temaga jääb üle vaid nõustuda, kuid see pole veel kogu tõde.

Paremäärmuslaste pommi aga lõhkas Front Nationale'i (FN) võit Prantsusmaal

Liikmesriikide sisepoliitilised kählused ja traditsiooniliste jõudude poliitika ebapiisavus on andnud võimaluse siiani perifeerses peetud üliutele, protestiparteidele. Kui Suurbritannias, mille elanikkond on valdavalt Euroopa Liidu suhtes pikema hamba-

Marju Lauristini saadikukoht on koos teiste euroopa sotsiaaldemokraatidega pildi all servas.

Ka põhjamaises heaoluühikonnas Taanis võitis valimised anti-euroopalik jõud.

Kui nüüd tõmmata paralleele Eestiga, siis ega ei juhtunud siingi laias plaanis suurt üllatust. Edgar Savisaar jäi küll tõesti alla Yana Toomile, aga kui vaadata neljale parlamendierakonnale antud häälte ja võrrelda neid teiste parteide ja üksikkandidaatidega, siis 328 000 häälest anti ligi 85 000 nelja erakonna vastu ehk siis neljandik.

Olen kaugel pidamaks nelja suurerakonna poolt pakutavat ainuõigeks ja -võimalikuks, aga eks siingi ole tilgake siseriikliku rahulolematust. Indrek Tarand, Tanel Talve ja

Silver Meikar on selle parimateks näideteks. Erinevus ülaloodud riikidega on, et vähemalt Tarand ja Meikar pole Euroopa mõistes mingid radikaalid, pigem ikka üsna peavoolu-suundi esindavad poliitikud.

Seega kokkuvõtvalt – Euroopa vajab muutusi. Euroopa peab olema avatud ning oma kodanikele mõistetav. See on pikk tee ja pole päris kindel, kas tunneli otsas on juba valgust näha. Ühelt poolt tähendab see poliitika ja pädevuste selget defineerimist. Samuti poliitika elluviijate isiklikku eeskuju. Eeskuju peavad poliitikud näitama nii Brüsselis koridorides ka kui tegelikult siinsamas Maarjamaal ja teistes liikmesriikides. ●

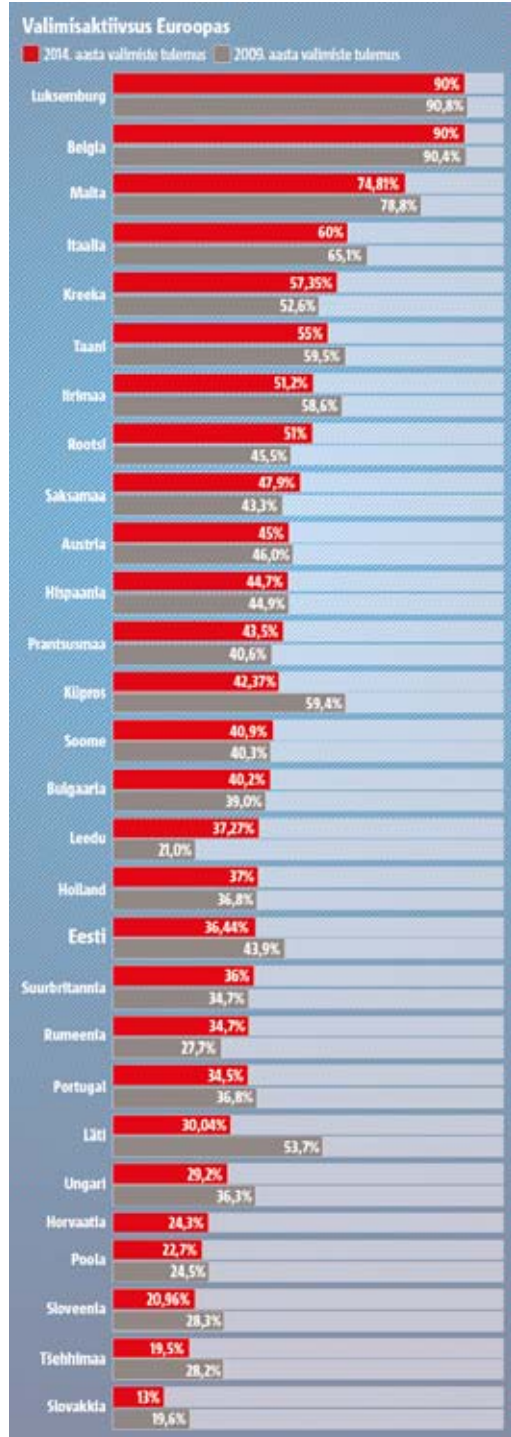
SOCIALISTS AND DEMOCRATS

Senine europarlamenti president Martin Schulz valimispeäval, Euroopa sotsiaaldemokraatide ühise kandidaadina Euroopa Komisjoni Presidendi ametikohale.”

FOTOD: © EUROPEAN UNION 2014 – EUROPEAN PARLIAMENT

GRAAFIK: DELFI

Suvine raamatusoovitus

Tõnu Intsult

Mihkel Martna „Oma kodu“

Mihkel Martna surm ja matused 1934. aasta mais olid mitme tema kaasaegse sõnul sümbolse tähendusega, andes märku ühe ajastu lõpust Eesti poliitikas. Äsja ilmunud kogumik avab meile hea võimaluse käia Martna käekõrval läbi Eesti sotsiaaldemokraatia viis esimest aastakümnet.

Hando Runnel ja kirjastus Ilmamaa on titaanliku tööga jõudnud „Eesti mõtte- loo“ sarja 116. köiteni, milleks on Eesti sotsiaaldemokraatia vanaisa Mihkel Martna artiklite kogumik pealkirjaga „Oma kodu“. Tuleb tunnustada Runneli tolerantset ja laiaulatuslikku valikut sarja koostamisel ning autorite valikul – esindatud on kogu ilmavaateline spekter, teiste seas mitmed vasakpoolse ja sotsiaaldemokraatliku mõtte arendajad, nagu Jüri Vilms, Gustav Suits, Hans Kruus, Andres Dido, Karl Ast jt.

Mihkel Martna (1860–1934) artiklite kogumik on hästi koostatud ja lugema kutsuv raamat kõigile ajaloo- ja poliitika- huvilistele, haarates endasse lugusid Eesti sotsiaaldemokraatia varasemast ajaloost (19. sajandi), aga ka moodsa ühiskonna sün- nist läinud sajandi algul. Käsitlemist leiavad nii sotsiaal- demokraatliku ideoloogia areng kui ka praktilised küsimused, alates kaheksatunnisest tööpäevast kuni naiste ja meeste võrdsete õigusteni.

Martna enda elule ja tegevusele annab raamatus raami Nigol Andre- seni 1930. aastal kirjutatud lugu tema kujunemisest. Mart- na oli pärit Läänemaa suhteliselt vae-

sest paljulapselisest talupoja perest. Na- gu Martna ise kirjutab, ajas leivapuudus teda juba 14-aastaselt maalt linna tööle. Tema ametlik haridus piirdus nelja talve- ga külakoolis.

Oleks see mees kasvanud teistsugus- tes oludes, võinuks temast saada kirjanik, kunstnik, ajaloolane või majandusteadla- ne. Tema ühiskondlike ja poliitiliste kirju- tiste ja kõnede stiil on loogiline, kaasa- haarav, mõningal juhul lausa kirjanduslik ning esseistlik. Vahel võib see olla aga sü- gavalt uurimuslik, lähenedes lausa tea- dustööle.

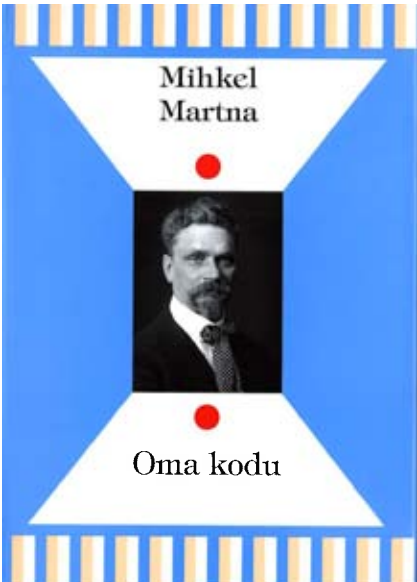
Tegelikult sai püüdlikust ja õpihimuli- sest noormehest maalriõpilane, meister, ettevõtte omanik. Sajandivahetuseks oli Martna Tartu mõistes rikas mees. See võimaldas tal hakata ennast hariduslikult täiendama ning osalema olulise eestveda- ja ja toetajana sotsiaaldemokraatlikus lii- kumises.

Mõned olulised märksõnad tema eda- sisest elus ja tegevusest: 1905. aasta eel ja ajal publitsist ja ideoloog; sellele järg- nenud pagulasaastatel Šveitsis sidemete

rajaja Euroopa sot- siaaldemokraatidega (omades samal ajal vä- ga lähedasi sidemeid Vene radikaalidega); Eesti iseseisvuse sünni ajal Eesti esindaja Euroopas; tõsine töö Eestile tunnustuse ot- simisel Põhjamaade ja Saksa sotsiaaldemo- kraatide seas; Eesti iseseisvuse ajal riigi- kogu liige; riigikogus üks põhjalikumaid kõ- nemehi ja ka vastaste silmis üks tunnustatu- maid poliitikuid.

Martna sirgjooneli- ne ja selgelt vasak- poolne hoiak viisid te-

da tihti konflikti ka oma erakonnakaas- lastega. ●

Teated

SDE eurovalimiste ajakirja ristsõna õige vastus oli:

„Võrdne Euroopa, tugev Eesti“.

Kõigi sadade õige vastuse saatnute vahel loosisime välja reisi Brüsselisse.

Loosiõnn naeratas Maie Tuur'ile Paidest!

Täname kõiki osalejaid!

Suvepäevad

SDE Tartumaa piirkond kutsub teid sotsiaaldemokraatide suvepäevadele, Voore Puhkekeskuses 12.-13. juuli.

Palun registreerida oma tulek suvepäevad@sotsdem.ee või tel. 58312022.

Ristsõna

		SDE saadik Euroopa Parlamendis	SDE minister	Äss	Ehk	Islami vaimulik	Spordiklubi		Isik, kellele ei tohiks valimistel häält anda	Sülg	Laupäev	Wimbledoni noorturniiri võitnud eesti tennisist
Kautsuki- puu piimmahl								... tuleb pika ilu peale Ainsus				
... Säärits					Mehenimi Lipukandja						...-mail Ilmakaar	
Kurgunibu							Itaalias kõneldud keel Oomen					
Riigis alaliselt elav füüsiline isik										Hoov Sõna- valing		
Lennuki- mark				Millekski jõe kokku- võtmine Osasaaja								
Kiri liiklus- märgil						Pahamee- leavaldus Kinga- määre						... linna SDE osakonna esimees Eve Kislov
Teisipäev		VASTUS Suva							Meeskoor VASTUS jätkub			
SDE raudvara ... Padar							Analog telephone adapter ... Kiivikas				Aasta Näitleja ... Kangur	
Persona ... grata					Sama- üheaegselt 2 x täht							
		Jalatsi valmista- mise vorm Einstein					Balleti- tantsija F naaber					
SDE raudvara ... Nestor						Jook				...-kaart Tallinn, ... tn. 10-a (SDE pea- kontor)		
									Meheõde			
									Filmi- lavastaja			SDE liige, Kuressaare linnapea
									Mõni teine		Tund Jõgi Aafrikas	
									... retk			
									Endisaegne pinnamoot			
	Äraandlik	Tallinna linna- volinik, SDE liige ... Turay	Lähedal (inglise k.)	Njuuton	Aitamine	Rock Island	Täpitaht		liri Selts Vokaal- palad			
Riigikogu SDE fraktsiooni liige ... Vassiljev							SDE minister Kirikulõhe					
Kübe, helves					Guinea-... Küla Märjamaa vallas							Tooniline kramp
...tagasi							Liikumis- suund Näitsik					
Selja ülaosa						Väike- Kreeka jumalate- soo esiisa					Piano Hullus	
2 x täht			Südan ... (pihtima) Kreeka täht									
Imaginaar- ühik		Kõige etem Äkiline haigushoog							Saksa k. artikkel Võidusõit			
Küsisõna				Toimekas Leidlik mõte					Ante meridiem (Vilja)tera			
	SDE Jõhvi osakonna esimees ... Kullamä Automark						Mehenimi Rahaühik (lühend.)					Service Provider
SDE Rääpina osakonna esimees ... Palu						... Presley Kompanii						
Internaat- kool				Arst, meedik Neljapäev								
Vinnid						Inimene kui tööriist						